

Η ΑΝΘΡΩΠΟΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΣΑΜΑΡΑ

Βικτωρία Καπλάνη

Διαβάζοντας για μια ακόμη φορά τα βιβλία της Ζωής Σαμαρά *Και είναι πολύ μακριά η Δύση και Είδα τις λέξεις να χορεύουν*, η κυρίαρχη σκέψη μου ήταν πως η ποίηση της παραπέμπει ευθέως στην έννοια του ανθρωπισμού. Μια στάση ζωής που αντιμετωπίζει τον άνθρωπο ως διαχρονική και καθολική αξία και σκύβει με ευγένεια και σεβασμό απέναντι στις ανάγκες, τα προβλήματα και τις αγωνίες του. Παράλληλα οι σπουδές της Ζωής Σαμαρά στα κλασικά γράμματα και στη γαλλική φιλολογία, καθώς και η πλούσια επιστημονική σκευή που διαθέτει, οι μελέτες της πάνω στην ορθολογική και κριτική διάσταση του αρχαίου κόσμου, του μύθου και του λόγου τροφοδοτούν και ενισχύουν θεματικά και ιδεολογικά την ανθρωπιστική διάσταση της ποίησής της. Οι λέξεις που γίνονται λόγος είναι ο δικός της τρόπος να εκφράσει την έγνοια της για τον άνθρωπο, διαχρονικά και συγχρονικά.

Ποίηση του λόγου και του διαλόγου, ποίηση των πολλαπλών φωνών, ποίηση του εμείς και του εγώ, της κοινωνίας και του εσωτερικού εαυτού, του ατομικού και του συλλογικού δράματος, του μύθου και της ιστορίας. Εγγενής η θεατρικότητα του λόγου της Σαμαρά εμπεριέχει τον διάλογο, την αφήγηση, τον φιλοσοφικό στοχασμό, τον ελεγχόμενο λυρισμό που δεν εκτρέπεται στην εκδραμάτιση και την υπερβολή, κάνει συμμετοχο τον συνομιλητή και τον θεατή-αναγνώστη που βλέπει τις λέξεις να χορεύουν, χωρίς ωστόσο να χάνουν, όσο ελεύθερα κι αν κινούνται, τον βηματισμό τους. Η «χορογράφος» έχει επιμελώς φροντίσει τα βήματα. Ακόμη κι όταν η ποιήτρια ανακαλεί προσωπικά βιώματα και το δηλώνει ρητά, υπάρχει μια εσωτερική κριτική απόσταση από αυτά σαν να τα βλέπει και να τα σχολιάζει ένας τρίτος αφηγητής, μια απόσταση που της επιτρέπει να μην επιβάλλει στον αναγνώστη τη δική της συναίσθηματική θερμοκρασία απέναντι στα αφηγούμενα γεγονότα. Αξία πρωταρχική του ήθους και του ύφους της γραφής η έννοια του μέτρου. Η σκέψη και το συναίσθημα σε ισότιμη συνομιλία και ισορροπία. Κάθε υπερβολή ενστικτωδώς αποβάλλεται.

Οι λέξεις λειτουργούν και ως αυθύπαρκτες μονάδες αλλά και σε συνοδοιπορία, και σχέση η μια με την άλλη ορίζουν το πεδίο του λόγου. Η γραφή ως ζωγραφιά, ως δυναμική εικόνα, ως ήχοι που αποτυπώνονται και ρυθμικά κινούνται ορίζοντας τη λευκή σελίδα ως τον χώρο μιας σκηνής, όπου διατυπώνονται οι αλήθειες του βιωμένου χρόνου, της επίπονης σκέψης, της ανοιχτής